

RECENZIE EVENIMENT. DEZBATEREA „ROMÂNIA SUB PRESIUNEA MARILOR PUTERI”. DISCUȚII PE MARGINEA CĂRȚII *FAȚA NEVĂZUTĂ A AGRESORULUI, PACTUL RIBBENTROP-MOLOTOV ȘI URMĂRILE LUI* DE I. C. POPA

Alin Bulumac

Evenimentul a avut loc în data de 30 mai 2018, la ora 13:00, în sala de conferințe a Institutului de Sociologie, din Calea 13 Septembrie, nr. 13. La eveniment au fost invitate următoarele persoane: dr. Ilie Bădescu – sociolog, dr. Ion Constantin – istoric, dr. Mihai Milca – politolog, dr. Ion C. Popa – sociolog, diplomat și autorul cărții *Fața nevăzută a agresorului, Pactul Ribbentrop-Molotov și urmările lui*.

În deschiderea evenimentului, prof. Ilie Bădescu a susținut faptul că asemenea întâlniri reprezintă una dintre încercările noastre de a ne verifica capacitatea și puterea memoriei în fața istoriei, deoarece există o tentativă de falsificare a istoriei. În acest sens, trebuie să se ia inițiativă pentru restaurarea unor evenimente importante din istoria Europei. Astfel, cartea pe marginea căreia s-a discutat reprezintă, în viziunea domnului profesor Ilie Bădescu o analiză riguroasă a urmărilor actului pentru România, cât și pentru întreaga Europa de Est. De obicei, în cărțile de analiză geopolitică, cititorul este obișnuit să observe „schimbări pe orizontală”, însă această carte ne prezintă un dualism clasic între puterile maritime și cele continentale, cartea propunând o geopolitică pe verticală.

Amintind de ceea ce Dimitrie Gusti spunea, anume că nu este cu puțință ca Germania lui Goethe să coexiste cu Germania lui Hitler, Ilie Bădescu menționează faptul că autorul cărții, I.C. Popa,

propune o geopolitică distopică, combinând dimensiunile verticale și cele orizontale ale geopoliticii, prezentând fenomene dintr-o lume în care valorile se pierd. Din această perspectivă, cartea lui Ioan C. Popa, menționează profesorul Ilie Bădescu, analizează în amonte situația de dinainte de pactul Ribbentrop–Molotov. Pentru a analiza un fenomen de o asemenea anvergură, este necesar să fie analizat un secol întreg, doar așa se poate înțelege un asemenea sistem de organizare al lumii.

Hermeneutica geopolitică pune la punct această lume, reprezintă modalitatea în care putem înțelege cum funcționează lumea și ce tip de discursuri se pot aborda. Marea problemă a lumii în care trăim, afirmă profesorul Ilie Bădescu, este faptul că lumea românească intră în competiție cu discursuri ce au alte tipare, ceea ce duce, uneori, la pierderea memoriei. Pentru ca acest lucru să nu se mai întâmple, Europa va trebui să fie reaşezată pe structurile ei cele bune. În contextul corectitudinii politice, trebuie să fie lansată și susținută memoria cea bună a Europei, care este bazată pe ordinea Trianonică, ordinea Versaillesă, anume ordinea bazată pe statele naționale, începând de la Vestfalia la Trianon, căci modelul de organizare de tip european este cel al statelor-națiune, iar datoria elitelor de azi este de a aminti memoria cea bună a Europei.

În continuarea evenimentului, a luat cuvântul domnul Mihail Milca, care susține faptul că această carte vine pe un fond de acumulări din istoria românească. Fiecare carte vine cu o perspectivă a momentului când este comemorată. În august 1939, lumea a fost stupefiată, deoarece a reprezentat o răsturnare a ordinii stabilite până în acel moment. Aproximarea dintre cele două dictaturi, menționează domnul Milca, a fost doar pentru a se împărți sferile de influență, astfel că înainte de împărțirea sferelor de influență a fost nevoie de un preambul. Polonia a fost supusă unui proces de deznaționalizare și nu doar Polonia, ci toate statele

care s-au format pe principiile trianonice și wilsoniene, precum Nordul Bucovinei și Basarabia. Aceste teritorii tranzacționate între dictatori au avut parte de experiențe cumplite cum, probabil, nu a fost în nicio altă parte a Europei.

În perioada 1989, la Roma, exista un interes crescut pentru a deoala aspectele pactului Ribbentrop–Molotov, însă după ce Gorbaciov a ajuns la putere, Rusia a devenit o simpatizantă a Occidentului, astfel interesul pentru acest subiect a scăzut considerabil.

Domnul Mihail Milca menționează în continuare faptul că pentru români acest eveniment a avut consecințe fatale, deoarece până în 1940 românii au avut sabia lui Damocles deasupra capului și au rămas compromiși în fața noilor stăpâni ai Europei. Noile presiuni asupra României de atunci au demonstrat că consecințele sunt imprevizibile pentru populație. Toată disperarea oamenilor politici ai țării răzbate din memoriile lui Manoilescu, care s-a prezentat cu niște hărți de etnografie în fața lui Hitler, la care acesta ar fi spus că „*nu am știut de așa ceva*” răspunsul oferind impresia că va acorda pe viitor curs dorințelor românești. După vara lui 1940, Hitler dăduse directivele pentru Planul Barbarossa, iar Stalin prinsese gustul ieșirii la strâmtori, făcând schimburi cu Bulgaria. Pactul nefiind unul izolat, a favorizat ambii infractori, existând antecedente vechi între Germania și Rusia, indiferent de regimurile celor două țări. În încheiere, profesorul Milca concluzionează prin faptul că ar fi necesar să judecăm ceea ce s-a întâmplat acum 100 de ani și să vedem ce nu a funcționat din arhitectura Versaillesului.

În continuare, profesorul Ion Constantin a luat cuvântul, accentuând că drepturile care nu se exercită se sting, continuând cu precizarea că Bucovina nu a fost nici măcar inclusă în anexele pactului, însă URSS a revenit cu pretenția de a ocupa întreaga

provincie, teoretic, acest lucru fiind prima breșă în raporturile ruso-germane. În încheiere, domnul Ion Constantin menționează că încă din Antichitate, Moldova a fost împărțită pe orizontală, nu pe verticală, anume Moldova de sus și Moldova de jos. Mai mult decât atât, într-un document găsit la Milano, Ștefan cel Mare era numit rege al Daciei, subliniind astfel ideea de continuitate.

Ultimul invitat care a luat cuvântul a fost autorul cărții, I.C. Popa, care a început discursul prin a ne spune că orice cercetător este un mărturisitor, amintind de ceea ce Dimitrie Gusti spunea: „cine cunoaște adevărul și nu-l spune, se face prietenul mincinoșilor”. Din punctul său de vedere, Nicolae Titulescu este cel mai reprezentativ diplomat al României, începând cu expunerea acestuia despre tratatele de pace din 1923 din Anglia, care a reușit începând cu anii 1930 să schimbe diametral decorul, prin toate micile alianțe. Premisa era una foarte importantă: România devenise România Mare, Basarabia avea dreptul să se unească, pe de altă parte, era și recunoașterea SUA a dreptului României de a-și întregi teritoriile. În viziunea autorului, România Mare a fost un produs al păcii. Principala vină a politicii externe a fost băjbâiala celor doi, rusul și neamțul, care, ca și acum, au interese în a împărți lumea în două. În ciuda faptului că România a încercat să se zbată, a fost cea care a fost distrusă în favoarea a 4–5 vecini. Cu excepția Cehoslovaciei, nici un stat nu era în favoarea României. După pacea de la Buftea, România a devenit prada tuturor, fiind jefuită timp de 80 de ani de zile.

Abia după anii 1980, în mod oficial s-a vorbit în România despre acest pact, în lucrările România după Marea Unire. În 1989, cei de la Chișinău și-au declarat independența, numai că prin tratatul cu Ucraina, România a renunțat la partea din Sud și Nord a Basarabiei.

Pe lângă faptul că Rusia și Germania au fost cei mai mari răzvrățiți ai sistemului de la Versailles, este alarmant faptul că încă nu s-a obținut condamnarea pactului Ribbentrop–Molotov, iar în tratat frontiera României este cu Rusia.